

OOSTVLAAMSCH ZANTEN.

Mededeelingen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen.
Maatschappij zonder Winstbejag.

TWEEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT.

De leden ontvangen de mededeelingen gratis
Jaarlijksche bijdrage
voor het lidmaatschap :
12 frank

Redaktie: F. Van Es, Brabantstr.
29, Aalst.
Postcheckrekening 2043,98.
P. Luyekx, Gent.

Prijs per n^r: 3 fr.
Bijzondere prijzen voor
openbare boekerijen

Censuur en Tendens in Vlaamsche Volksliederen uit den tijd van Napoleon.

Onder zijn talrijke bijdragen over het verleden van Gent heeft de onvergetelijke Prosper Claeys ook een paar artikels gewijd aan de Gentsche Liedjeszangers onder het keizerrijk. (*)

In den Franschen tijd was de "Mairie" van Gent gehouden dagelijks rapport uit te brengen aan den prefekt van het Schelde-departement, den Heer d'Houdetot, betreffende den algemeenen toestand van de stad. Een groot aantal minuten van deze rapporten, die een eigenaardig licht werpen op de Gentsche toestanden tijdens het keizerrijk, zijn bewaard gebleven en berusten, overgeschreven in een register, op het stedelijk archief.

Het was uit dit register dat Prosper Claeys o. a. een typisch rapport mededeelde over de Gentsche Liedjeszangers, gedagteekend den 6ⁿ October 1809, waarvan de steller een zeer populaire Gentsche figuur is geweest uit de eerste helft van de 19^e eeuw : Norbert Cornelissen.

(*) Prosper Claeys. *Les Chanteurs publics sous l'empire* (als artikel verschenen in "La Flandre Libérale", mardi, 19 février 1884; uitvoeriger in "Messager des Sciences de Belgique", tome LXIV, année 1890; opgenomen in "Mélanges historiques", p. 122).

Over het leven en de onbetwistbare verdiensten (*) van Norbert Cornelissen zou wellicht een uitgebreid boek zijn te schrijven, dat als de weerspiegeling zou kunnen zijn van het politiek, intellectueel en artistiek leven van de eerste helft van de vorige eeuw te Gent.

Alhoewel geboren te Antwerpen, den 12ⁿ Juli 1769, verbleef hij sedert 1799 tot aan zijn dood, den 31ⁿ Juli 1849, in de Artevelde-stad, die hij als zijn vaderstad beschouwde en beminde. Zijn naam blijft onverbrekkelijk verbonden aan de periodische "Kunstsalons", waarvan hij van af 1802 de ziel werd. Van af 1808 wijdde hij zich met enkele medeburgers aan de aanmoediging van de bloementeel, waaraan Gent de Floralieën en den bijnaam van Bloemenstad te danken heeft. Ofschoon hij verschillende overheerschingen en regeeringen gekend en als ambtenaar gediend heeft en, kind van zijn tijd, doorgaans in 't Fransch schreef, stond hij zijn volk in menige gelegenheid voor, dichtte hij ook in 't Vlaamsch en behoorde tot de vrienden van Jan-Frans Willems, die hem met een gedicht vereerde. Zijn dienstvaardigheid en geestigheid waren spreekwoordelijk onder zijn tijdgenooten te Gent. Zoo vertelt men dat hij, die inderdaad tal van opschriften dichtte bij de plechtige intrede van Napoleon in het jaar XI te Gent, ook de dichter zou geweest zijn van het beruchte vers op het lokaal van het kleine Vleeschhuis ;

*" Les petits bouchers de Gand,
A Napoléon-le-Grand „*

Voor redevoeringen bij plechtigheden, onthullingen, prijsuitdeelingen en begrafenissen werd hij nogal eens lastig gevallen ; zij vormen trouwens een aanzienlijk deel van zijn verzamelde werken. Daarin vindt men echter niet de zeer korte grafrede op een te Gent begraven, naar het schijnt, weinig beminden hoogen ambtenaar uit den Hollandschen tijd, Reael :

*" Hier ligt Réal,
Daarmêe al ! „*

(*) Kort na zijn dood, in 1849, besloot de Gemeenteraad van Gent, op voorstel van het raadslid Baron de St. Genois, den naam van Norbert Cornelissen aan een nieuwe straat te schenken. Voor zoover wij weten is van de uitvoerting van dit besluit niets terecht gekomen.

evenmin als het bijzonder laconische grafschrift op Jan Rottier :

„ *Jan Rot Hier* „.

Zijn “ Nieuw-jaer-giften „ door Cornelissen geschreven voor den Knaap van het “ Koninglijk Hofbouwkundig Genootschap „ : “ Knaep van Dale „ zitten vol guitigheid en “ Gentsche zetten „ : “ Néem dezen boek en léés „, sprak mij (Van Dale) Norbrecht (Cornelissen) ; ik las ; maer schoon dat ik, op zijn Ghents gesproken, *'nen deets* ben, kan ik noch duytsch spreken, noch duytsch verstaen „ (cursief in den tekst). Er is spraak van een vertaling van Goethe's *Reineke Fùchs* door pseudo-Van Dale (Cornelissen) : “ Bij inschrijving zal dat mijnen vrienden en weldoenders voorgesteld worden. Noten in talen die dood zijn, zal gemelde *Norbrecht, ZEYNTJENS au trait* zal *Lieven De Bast* maken ; op alle de schatten der rijke bibliothéek van professor *Lammens* mogen zij rekenen, en hebben zij eenen *Vos* voor *modèle* noodig, dien, Gode zij dank, zullen zij oók wel vinden „, (1 Jan. 1818).

Hoe onafhankelijk-critisch hij stond tegenover “ *Hollandicisismen* „ leeren we uit de “ Nieuw-jaer-gift „ van het jaar 1817 :

“ Spade en ryf heeft hij (Van Dale) gekogt ; tuyn-man, gelyk zyne voorvaderen, is hij geworden, en zyn *dianthencaryophyllen*-perk, of gelyk zommigen onzer noordelyke rykgenoten zig misschien zouden uytdrukken, zyn' *kariofillussen, cinerariassen, mimulussen* en *hidrangea-quercifoliossen*, bloeyden in potten, en groeyden in luyster „. In een voetnota voegt Cornelissen daaraan toe : “ Je suis certes de l'avis du modeste *Van Dale*, et quoique je sois peu compétent pour juger d'une chose que je connais très-imparfaitement, je pense que la poésie flamande repousse le plus grand nombre de noms propres qui sont terminés en *us* et à plus forte raison en *ussen*. J'ai sous les yeux un petit poëme où sont entassés les uns sur les autres, les *regulussen, les curiussen, les autoniussen, les fabiussen*. L'auteur est un écrivain d'un grand mérite, et peut-être s'applaudit il comme d'autant de beautés de ces endroits mêmes, où, avec réserve cependant, j'ose voir des tâches. D'illustres exemples ne m'éblouissent pas. J'avoue cependant

que si le nom propre était grec, et s'il se terminait en *os*, l'allonge *ossen* aurait le malheur de me déplaire encore davantage „.

En verder nog :

“ In dit kasteel (Oirsdonck), onder 't lommer van den boom, die met eenen zoo edel-klinkenden naem (Hybla van de Belgische Flora) in den hof van Akademos nevens Athenen, praelde, verdeelde knaep Van Dale onder twee-en-tachtig regels een aental van negen-en-dertig of viertig rijmen. (het gedicht : Aen mijne Bloemen, en aen myn kleyn-dochtertjen Rosa).

Dat het geen hollandsch is, ziet men daer uyt : hollandsche dichters hebben *nimfen*, en *paarlen*, en *saffieren*. Eos bij hen heeft *rozenving'ren* of *rozenvingers*, maer Eos is niet *roozenving'rig*. Kuissche meisjes, meen ik. *blozen* in Bilderdijck's lierzangen ; hier *bloozen* zij.

't Is dan vlaemsch..... maer ook van vlaemsche *recensenten* zoud *knaep Van Dale* wel mogen schouw zijn, en schouw is hij niet „.

Onder het keizerrijk bekleedde Norbert Cornelissen een post van afdeelingsoverste bij het Gentsch gemeentebestuur en het is in deze hoedanigheid dat hij politie-rapporten aan den Franschen prefekt moest doen geworden en officiëel in aanraking kwam met de Gentsche liedjeszangers.

De gehate conscriptie, die zooveel Vlaamsche jongelingen van hun haardsteden wegrukte om ergens op een Europeesch slagveld hun leven te gaan wagen in dienst van het Napoleonisch cesarisme, was een dankbaar thema, dat door de liedjeszangers gaarne werd aangestemd.

De Fransche censuur waakte evenwel en om deze door het gezag als gevaarlijke geoordeelde propaganda te stuiten werden de liedjeszangers verplicht de voortbrengselen van hun muze aan de overheid te onderwerpen.

Dit was o.a. het geval te Gent, waar de liedjeszangers van het Schelde-departement hunne liedjes op het 3^e bureel van de Mairie, dat onder het bestuur stond van Norbert Cornelissen, moesten laten nazien. Hier volgt dan een uittreksel van het rapport, dat de ambtenaar Cornelissen den prefekt toestuurde :

“ Du 5 au 6 octobre 1809.

On croirait qu'il n'y a que trois moyens de parler au public : la chaire, le barreau et le théâtre.

On ne songe guère aux chansonniers qui sont très-nombreux dans ce pays et toujours entourés de quantités d'oisifs attroupés autour d'un tableau, car on dirait que fidèles aux préceptes d'Horace ces troubadours ambulants savent que ce qui frappe les yeux agit mieux sur l'esprit que ce qui ne lui parvient que par les oreilles.

Ces chansonniers peuvent être très-dangereux en ce qu'ils chantent quelquefois les malheurs de la guerre, ceux des conscrits et généralement tout ce qui tend à faire voir trop clairement la misère des temps.

J'ignore si la police dans d'autres villes est assez scrupuleuse en examinant les productions de ces chansonniers, mais ici je les défie de tromper le 3^e bureau de la mairie auquel ils soumettent leurs chansons. A force d'en enlever des paquets entiers, on est parvenu depuis 4 à 5 ans non seulement à rendre nos chansonniers plus circonspects, mais même à donner aux chansons une direction telle que le gouvernement ne pourrait en désirer une autre. M. le préfet qui a peut-être lu les chansons n'a peut-être aucune idée des chants guerriers des Tyrtées de la Flandre ; il doit me pardonner, dans un moment de loisir, de lui en mettre un essai sous les yeux :

(er volgen dan twee Fransche liederen, uit het Vlaamsch vertaald).

- 1) *Chanson de nos courageux Gardes Nationaux,*
- 2) *Complainte d'un déserteur.*

Qu'on se figure un chansonnier entouré les vendredis et les dimanches successivement de plusieurs centaines d'auditeurs, les plus part gens de la campagne, qu'on se le figure chantant avec une voix de stentor et dans le patois le plus trivial et qu'on juge de l'impression qu'il doit faire, soit en bien, soit en mal est un objet que la police ne doit pas négliger ...

Niettegenstaande de verzekering van Prosper Claeys, dat " plusieurs chansons flamandes, du genre de celles traduites dans ce rapport, font partie de la collection gantoise à la bibliothèque de la ville et de l'université „ hebben we er de Vlaamsche liederen van Cornelissen niet vermogen te ontdekken onder den vorm van liedjeszangersbladen.

Bij het doorbladeren van een liedboekje van vóór 1815 waren we gelukkiger. Het heet: " Nieuw Lied-boek, / genaemd / Het Braebands Nagtegaelken / Inhoudende / Vele schoone zede Liedekens meest alle ge- / steld op nieuwe en welbekende voyzen, / enz. [*vignet* : zittende Cupido met vogelnestje in den arm naast een boompje] Tot Gend, / Bij Petrus A. Kimpe, Boekdrukker en / Boekverkooper bij de Capucijnen (*).

De soldatenliederen, die door Petrus Kimpe in zijn liedboekje werden opgenomen, en waarvan sommige inderdaad ook voorkomen op de bewaard gebleven liedjeszangersbladen (**) van zijn opvolger, den boekhandelaar-uitgever L. Van Paemel, wekken sterk den indruk gecensureerd te zijn geweest; na een tragischen inzet komt doorgaans een vrij makke en gedweeë slotontboezeming " dans les vues du gouvernement „.

De volgende liederen schijnen mij toe in dit geval te verkeeren :

1. Liedeken van een Dragonder,
2. Beklagt van een Jongman (die soldaet wierd en nae den Oorlog ging),
3. Liedeken van een Vlaemsch Jongman.

(Wordt voortgezet),

P. De Keyser.

(*) Deze uitgaven van Het Braebands Nagtegaelken heeft niets te maken, behalve den gelijkkluidenden populaireren titel, met Het Brabands Nachtegaelken van Joan Mommaert Jr. uit de 17e eeuw. Zie hierover: Dr P. De Keyser. — Wat Oud-Brussel zong in de 17e eeuw. — Feestalbum Prof. J. Vercoullie, 1927.

(**) Waarschijnlijk heeft Prosper Claeys deze liederen bedoeld,

Zanten.

I. Folkloristische Sprokkelingen.

a) Bevere-bij-Audenaarde.

II/3 Te Bevere-bij-Audenaarde liepen de kinderen, jonge gasten, de kouters af om de grootste rapen. De raap werd uitgehold, figuren en letters er op geschreven (met de pel af te doen) een keersje ingezet en op " keerske Maartie „ (10 November) hoorde men zingen :

*Keeske, Keeske Maartie
De toren komt van Gent
En als mijn moeder wafels bakt,
Wij zijn d'er geerne omtrent „.*

II/3 We maakten er ook " St Pieters vier „ liefst met doorns ; er werd gedanst en gezongen.

*" St Pieter komt alhier
In ons ronde (bis)
St Pieter komt alhier
In ons ronde van plezier.
Vie van Sinte Pieter,
Geeft ons nog nen liter
Geeft ons nog nen stoop,
We zijn met een heelen hoop „.*

b) Mater.

II/3 Te Mater worden nieuwe geburen *ingebrand*. Voor 't hofgat worden bundels stroo verbrand en er wordt gezongen :

*" En wij wenschen ons geburen
Op dees avondstond
Veel geluk en vrede op den wijk „ (aan te vullen)*

*" 't Is daarom dat wij zingen
In het algemeen
Dat zij welkom zeen „.*

Dan gaat ieder binnen en er wordt gedronken.

Kernis wordt aangekondigd met klokkenluiden. Trouwfeesten ook. Vrienden en kennissen worden naar de trouwfeesten gevraagd. Er wordt gedanst, gezongen en plezier gemaakt.

Herkomst : M. De Longie, Onderwijzer, Mater.

A. Van Dyck.

II. Holderdebolder.

Terechtwijzing. — In de mededeeling van P. D. K. (*Oostvl. Zanten*, II, 41) lees ik : “ Deze klanknabootsende zegswijze (nl. *holderdebolder*) is zeer verspreid over gansch het Vlaamsche land. In 't bijzonder in Oost-Vlaanderen leeft ze voort in de beteekenis van : hals-over-kop of met gedruisch voortrollen. In Brabant en Antwerpen hoort men ook : *hobbeldesobbel*”

Hierop valt aan te merken, dat de laatstgemelde uitdrukking een geheel andere beteekenis heeft dan *holderdebolder*. Beide zegswijzen worden nooit met elkander verwisseld. *Holderdebolder* (ook *holder* en *bolder* en *holderkabolder*) beteekent : hol over bol, met groot geraas, terwijl *hobbeldesobbel* (men zegt ook *hobbel* en *sobbel*, *hobbel* en *sjobbel*, *hobbeldesjobbel*, *hobbelsobbel* en *hobbelsjobbel*) de beteekenis heeft van : overhoop, in wanorde, b. v. In plaats van zijn kleeren netjes in de kas te hangen, gooit hij ze *hobbeldesobbel* op een stoel. Alles lag *hobbeldesjobbel* op den vloer. (Zie mijn *Idioticon*, bl. 562 en 567).

J. Cornelissen (Deurne-Noord).

In het standaardwerk van A. De Cock en Is. Teirlinck, *Kinderspel en Kinderlust in Zuid-Nederland* (Gent, 1908) 8^{ste} deel, blz. 287-288, vinden wij eenige aftelrijmpjes verwant met n^r 4, *Holderken-bolderken*. Wij geven ze hier op als documentatie.

1.

Holleke, bolleke,
Rubes-holleke, (soms Rure-bolleke)
Holleke-bolleke,
Knol !

2.

Eulleke, beulleke,
Rure beulleke,
Eulleke, beulleke,
Knoui !

(N^r 2 te St Truiden, naar 't Daghet, VI, 177, en Rutten, Bijdrage tot een Haspengouwsch Idioticon, 1890, 192).

3.

Holleken,
Bolleken,
Rubens-holleken ;
Holleken,
Bolleken,
Knol !

4.

Holleke,
Bolleke,
Kibbeke zolleke ;
Holleke,
Bolleke,
Knol !

(Joos-Waasch Idioticon, blz 65). (Te Beverloo, 't Daghet, VI, 177).

5.

Holleken, bolleken,
Ript in 't holleken,
Holleken, bolleken,
Knol !

(te Jette, Herderssem, ook te Schaarbeek-Helmet, het tweede vers is er : " *Roept in 't zolleke !* „)

In het *Zuid-Oostvlaandersch Idioticon* van Is. Teirlinck. II. blz. 54, a. v. *holderdeholder*, vinden wij het raadsel van het *holleblok* als volgt opgegeven :

Holderdeboldere,
Liep over de zoldere,
Mee zijn muile vol mains(ch)evlees.

Dat van het gebroken ei :

Holderdeboldere,
Viel van de zoldere ;
Er en es geeneenen temmerman,
Die holderdeboldere make kan.

In het *Waasch Idioticon* van Am. Joos, blz. 292 luidt het raadsel van het *holleblok* als volgt :

Holderdeholder,
Liep over den zolder,
Mee een stuk vleesch in zijn bakkes,

met als variante (blz. 349).

*Klikkerdeklakker,
Liep over den akker,
Mee een stuk vleesch in zijn bakkes.*

Dat van het gebroken ei (blz. 292).

*Hoepeldepoepele zat onder een brugskene,
Hoepeldepoepele, die brak er zijn rugskene
En er is niet een temmerman,
Die hoepeldepoepele maken kan.*

met als varianten (blz. 189).

*Hietje patiëtje lag op de bank,
Hietje patiëtje viel af de bank,
En daar is geen een temmerman,
Die hietje patiëtje maken kan.*

(blz. 842).

*Witteken, witteken lag op de muur,
Witteken, witteken valt van de muur,
En daar is geen eenen temmerman,
Die witteken, witteken maken kan.*

F. V. E. (Aalst).

— —

In de *Handelingen en Mededeelingen van de Mij v. Nederl. Letterkunde (Leiden)* jg. 1901, blz. 36, artikel van Dr G. J. Boekenoogen over *Raadsels en Raadselsprookjes*, vinden wij nog een raadsel met *Holderdebolder*.

*Holderdebolder,
Ging over den zolder,
Zeven landsheeren,
Konden Holderdebolder niet keeren.*

Antwoord : de donder.

P. D. K. (Gent).

Volkshumor.

Lijst der reeds aangetekende en verzamelde Bij- en Spotnamen van Oostvlaamsche Gemeenten. (vervolg) (1)

71. MEERBEKE : *De heeren van Meerbeek* : Gittée (Volkskunde, V, blz 127), De Raadt. Bij J. Venemans : *de Gipsheeren* (?) (gips - buigbaar wandelstokje, gipsheer-pronker).
72. MEIRE : a) *Papboeren*, ook *papeters* : Gittée (Volkskunde, V, 132), De Raadt, De Potter. (Meire), Is. Teirlinck (Zuid-Oostvlaandersch Idioticon, III, 374).
- b) *Rotten* : De Raadt, F. Van Es (Arrond. Aalst)
- Men beweert, dat het S^t Marcoenzeer of koningseuvel er zeer verspreid is, vandaar dat men te Aalst en omstreken zegt van een klierlijder : " *Hij is van Meire* „. Alf. De Cock (Spreekwoorden, Gezegden en Uitdrukkingen op Volksgeloof berustend, Antwerpen 1922, II, 92).
- c) *Vechters* : De Raadt.
73. MELSELE : *De pijpkins* : Verbraeken. (Volkskunde). De kermis van Melsele heet " *pijpkinskermis* „.
74. MENDONK : *Palingstroopers* : De Raadt (naar ons Volksleven).
75. MICHELBEKE : *Ponkers* (geldsparenders, vrekken) ; Is. Teirlinck (Idioticon, III, 376).
75. MIDDELBURG : *De Ketelboeters van Middelburgh* : De Dene, De Raadt. De Potter (Middelburg) geeft op : *De Ketelboeren*.

(1) Zie nr 1, II, blz 9 ; nr 2, II, blz 28 ; nr 3, II, blz 43.

ERRATA : Men gelieve te lezen : op blz 10 a. v. Saucissen (Aalst) ; werd gebruikt *einde XIXe eeuw*, ipv. *einde XIVe eeuw* ; op blz 12 a.v. Knaptanders (Dendermonde) : Opene brieven van daegement van 2 Februari 1687, ipv. 1617 ; op blz 45 a. v. Laarne : *Gansdrivers* en *Gansedrijvers*, ipv. *Gausdrivers* en *Gausedrijvers*.

77. MOERBEKE (Waas) : a) *Roometers van Moerbeke : De Dene.*
b) *Smeerkoekeeters* : J. Winkler, De Raadt.
78. MOERZEKE. (*Moesj* in de volkstaal) : a) *De Moesje sikken* (sik - Fr. chique - tabakspruim) : De Raadt (naar *Ons Volksleven*).
b) *De Moesje rotzakken* : De Raadt.
" *Moesj is 't patattenkwartier* „ De Raadt.
79. MOORSEL : *De Bokkers* : De Raadt, (niet meer gebruikt).
80. NEDERBRAKEL :
a) *De schijtheeren* : Teirlinck (*Idioticon*, III, 368).
b) *Dé hongerlijers* : Teirlinck
c) *De paretmakers* (beslagmakers) : Teirlinck
81. NEDERHASSELT : " *Nederhasselt is een kot* „ : De Raadt.
82. NEDERZWALM-HERMELGEM : (*Alderhelegen* in de volkstaal) : *Soepeters* : Teirlinck. (*Idioticon*, III, 90 ; (*die van Alderhelegen ' zij ' soepeters*).
83. NEIGEM : " *De verkeerde wereld* „ : De Raadt.
84. NEVELE : a) *Forentiers van Nevele* (waarschijnlijk *forestiers*) : De Properheden.
b) *Moordenaars* : De Raadt.
85. NIEUWENHOVEN : *Grijzers of Krijters* : Gittée (*Volkskunde*, V, 133), De Potter, De Raadt.
86. NIEUWERKERKEN (Aalst) : a) *Lompe Boeren* : uit den volksmond, Van Es, (Aalst).
b) *Botteriken* : (uit den volksmond) Van Es, (Aalst).
87. NIEUWKERKEN (Waas) : *Het Schape(n)dorp* : uit den volksmond te St. Niklaas), Van Es, (Wazenaars).
a) *De Schapen* : De Raadt.
b) *De blêters* (blaters) : De Raadt.
88. NIJKEN (gehucht van Denderwindeke) : *Het volk van Nijken* : De Raadt, Van Wilder.

89. NINOVE : a) *Pelsnayers van Nieneven* (pelssnijders) : De Dene.
- b) *Wettelen* (wortels) : De Raadt (nog gebruikt).
- c) *Wortelboeren* : De Raadt.
- d) *Wortelkrabbers* : (meest gebruikt : Gittée (Volkskunde, V, 136), De Raadt, Alf. De Cock (Lied opgeteekend te Denderleeuw, 4^e str-zie Aalst) : Krabt de wortels (bis), zei de Ninovenaar. Bij J. Vandē Velde, 7^e str. : Sluit de poorten (bis), zei de Ninovenaar. (Zinspeling op de bekende sage, waarin verteld wordt, dat de Ninovenaars eens één der poorten der stad sloten met een wortel, die opgegeten werd door een ezel)
- e) *Worteleters* : Plas (Bladen uit de Geschiedenis van Ninove, Deprez, Brussel, 1890), I. Teirlinck (Idioticon, III, blz. 376)
- f) *Ninoofsche patakkers* (naar de zonderlinge locale uitspraak van het woord patatten) : Gittée (Volkskunde, V, blz. 137), De Raadt. (niet meer gebruikt)

Wordt voortgezet.

Boekbesprekingen.

Jozef Simons. - Op Grootvaders knie. Volksvertellingen. Leuven, De Vlaamsche drukkerij, 44, Minderbroederstraat. Vol. in kl. 8^o met 108 blz. Prijs 7 fr.

Het boek is in een net geel kleedje gestoken. Op het titelblad ziet ge den jongen aandachtig luisteren naar Grootvader, die smakelijk vertelt, terwijl hij tusschenin zijn pijpken rookt. Eerst en vooral is van 't *Een plezier is 't ander waard*, (blz. 5-10). Vervolgens vertelt Grootvader van *Het schoone Kind* (11-17), *Van Piet den Zwijnenhoeder* (18-22), *Van het zilveren Schaaltje en den doorschijnenden Appel* (23-26), *Van den gouden Vogel, het gouden Paard en de Prinses* (27-33), *Nadien komt : Van Jan, een Kasteelheer en zijn drie dochters* (34-40). Dan hooren wij : *Van het Wondertapijtje, het Wonderstokske, de Wonderlier en het Wondermanteltje* (41-45), *Van Jakke den*

Bezembinder (46-56). *Van Jan en den Toovenaar* (58-62) en *Hoe Blanden aan zijn Naam kwam* (63-65). Nu komen aan de beurt : *Van de drie Weezen* (66-69). *Van klist aan en mand omhoog!* (70-74). *Van de twee Boomsnoeiers* (76-82). Daarop volgen : *De Kwezel en de drie Ge^hroeders* (83-86). *Van Piertje en de Kwezelkes* (87-93), *Van drie Gelukzoekers* (96-102). En om te sluiten vertelt Grootvader *Uit Ijdelheid* (103-108),

De taal van het boek is volksch en eenvoudig, zooals het past voor volksvertelsels. Begin en einde zijn ook naar den ouden trant : Daar was eens ; in het jaar , en er kwam een verken mee nen langen snuit en mijn vertelselken is uit, enz.

Dit werkje verdient alle aanbeveling. Het past zoowel voor folkloristen als voor volksbibliotheken.

P. Van den Broeck (Hamme).

Vander Ven (D. J.) Neerlands Volksleven in den Zomer. Groot nationaal en folkloristisch Filmwerk. Met muzikale illustratie van Prof. J. Röntgen.

De h. Vander Ven verricht puik werk met het verfilmen van de gebruiken van het Noordnederlandsche volk gedurende een bepaald jaargetijde. Naast een Lentefilm en een Oogstfilm, die met veel bijval in de Koloniale Unie te Brussel op 21ⁿ Januari jl. vertoond werd, is ook een Zomerfilm samengesteld geworden, waarvan deze brochure den tekst vormt. Prof. J. Röntgen heeft voor de muzikale illustratie gezorgd, waarin tal van volkswijzen aan de vertoonde gebruiken verbonden verwerkt zijn. Deze Zomerfilm bestaat uit een bloemen-voorspel, de Luilakviering (te Zaandam) en de Pinkstergebruiken (het feest der Pinksterkronen te Deventer, de Pinksterbroed te Fleringen in Twente, de ommeegang met de reuzen Valuas en zijn Huisvrouw te Venlo, enz.) het Koningsfeest en de Bronkdag te Gronsveld, de Midzomerfeesten in Noord-Brabant, Gelderland en op Terschelling, de boerenbruiloft te Asselt-bij-Roermond en als slot een Zomer-naspel.

Deze film, waarin de volksgebruiken getrouw worden afgebeeld, zal er niet weinig toe bijdragen Neerlands volksleven in Noord-Nederland zelf en ook in het buitenland beter te doen kennen.

Laat ons hopen, dat ook in Vlaanderen weldra dergelijke onderneming tot stand zal komen en dat alzoo het beeld van tal van onze verdwijnende volksgebruiken voor het nageslacht zal gered worden. Zulke filmen zijn niet alleenlijk uitstekende folkloristische documentatie, maar ze zijn ook een voortreffelijk middel om bij de jeugd de kennis van het eigen volk uit te breiden en haar de verknochtheid aan eigen streek en zeden en gebruiken in te prenten.

F. V. E.

Van Bossche (Jan). Lieder en Gedichten, opgezocht en verzameld door Ed. Van Dooren, rustend onderwijzer en schepen van Onderwijs te Vracene. Drukkerij L. Van Melle en Zonen, Gent, zonder jaartal. 116 blz. 3 bijlagen. Prijs 5 fr.

(Te koop bij den heer Fd. Van Dooren).

Jan Van Bossche (Vracene, 29 Maart 1776 - Sinaai, 1845) was een autodidakt, die zich van timmerman tot onderwijzer wist op te werken. Hij schijnt wel een flink schoolmeester te zijn geweest en was stellig een vaardig verzenmaker, aan wien het maar aan opleiding ontbroken heeft om een groot dichter te worden. Zijn gedichten, volksch en Catsiaansch van trant met hier en daar een humoristischen trek, hebben meest een didaktische strekking, doch de man getuigt ook een open oog voor de natuurschoonheid te bezitten, b. v. in zijn Meilieder, waarvan hij zelf de melodieën componeerde en waarvan sommige nog in zijn geboortedorp met meiavond gezongen worden. Wij moeten den h. Van Dooren dankbaar zijn Van Bossche's dichterlijke nalatenschap uit den vergeethoek gered te hebben en deze bescheiden bijdrage tot de geschiedenis van de Vlaamsche letterkunde uit het begin der vorige eeuw te hebben uitgegeven. Het werkje verdient alle aanbeveling.

F. V. E.

Wij hebben nog ontvangen :

1) *Handelingen van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie, I, 1927, XXIV en 250 blz.* (te bestellen bij den sekretaris Prof. Dr. Em. Blancquaert, 15, Brusselsche steenweg, Meirelbeke. Prijs : 25 fr.) (tweetalig).

Inhoud: Jaarverslag. Koninklijke besluiten van 7-4-26 en van 10-7-25. Huishoudelijk reglement. Werkprogramma. Adreslijst van de leden.

Toponymie wallonne: Feller J. : I Methode de la toponymie. II Initiation historique et bibliographique.

Dialectologie Wallonne: Haust J. : La dialectologie Wallonne. Doutrepont. A : La philologie Wallonne en 1926.

Vlaamsche toponymie: Mansion J. : Iets over toponymische Methode. Vande Weyer J., : Bibliographie van de Vlaamsche Plaatsnaamkunde.

Vlaamsche dialectologie: Blancquaert E. : I Methode van de Vlaamsche Dialectologie. II Historisch overzicht van de Vlaamsche Dialectologie. - Grootaers, G. : De Nederlandsche Dialectstudie in 1926.

2) *Sacré (M.) Antonius en Jan Frans Sacré, wereldberoemde horlogemakers-mechanici, hun ascendenten en descendenten. Gedrukt te Merchtem bij M. Sacré, 1927, 10 blz. Prijs 2.5 fr.*

Bericht.

De Tentoonstelling van het Volkstooneel. - Onze Bond is van plan in Juli a. s., ter gelegenheid der Gentsche Feesten, een tentoonstelling van het volkstooneel in Oost-Vlaanderen in te richten. De aloude Koninklijke Kamer van Rhetorika "De Fonteyne" stelt te onzer beschikking haar archief en haar juweelen. Om te slagen moet men evenwel op de medewerking kunnen rekenen van allen, die iets voor tooneel voelen. Daarom richten wij een oproep tot de leden, die bezitter zijn van voorwerpen, handschriften, drukwerk, foto's, kleederen, enz., betrekking hebbende op het volkstooneel, om die te willen afstaan voor den duur van de tentoonstelling. Voor de inlichtingen gelieve men zich te wenden tot den E. H. Celis, Konservator van het Folklore-museum, Heirnislaan, 5, Gent.
